

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Денисенко М. П., д.е.н., професор, професор кафедри бізнес-економіки
Акульшин М. І., студент
Київський національний університет технологій та дизайну

В період переходу до ринкової економіки великого значення набуває процес активізації інноваційної діяльності. Як свідчить статистика, багато підприємств не використовує інноваційні розробки через низку факторів, які стримують інноваційну діяльність, особливо під час фінансової кризи.

Інновація – це результат інноваційної діяльності, відображений у вигляді наукових, технічних, організаційних чи соціально-економічних новинок, котрий може бути отриманий на будь-якому етапі інноваційного процесу. Зрозумілим є те, що інновації пов'язані з реалізацією інноваційних процесів. Терміни “інновація” та “інноваційний процес” близькі, але не ідентичні то слід погодитися, що “інноваційний процес пов'язаний зі створенням, освоєнням і поширенням інновацій”.

Варто погодитися також з думкою вчених Дж. Брайта і Б. Твісса, що це – “єдиний свого роду процес, який поєднує науку, техніку, економіку, підприємництво та управління у єдине ціле” для одержання суттєвих ефектів і ліпшого задоволення суспільних потреб.

Згідно з трактуванням, поданим в економічній енциклопедії, інновація – це “новий підхід до конструювання, виробництва, збуту товарів, завдяки чому інноватор та його компанія здобувають переваги над конкурентами”. Можна виділити декілька груп факторів впливу на інноваційну діяльність, що сприяють активізації інноваційної діяльності: економічні, організаційні, законодавчі та соціальні фактори.

До першої групи факторів відносять: наявність резерву фінансових, матеріально-технічних засобів, прогресивних технологій, наявність необхідної господарської і науково-технічної інфраструктури, матеріальне заохочення за інноваційну діяльність. Німеччина, Англія, Франція разом із США і Японією складають технологічне ядро світового розвитку. Ці країни займають відповідно місця лідерів у світі з абсолютного розміру витрат на НДДКР. З федерального бюджету НДДКР фінансується на 35-45 %.

У зарубіжних країнах надаються податкові пільги орієнтовані на сприяння реалізації досягнень науково – технічного прогресу. У світовій практиці накопичений достатньо великий досвід із застосування податкових стимулів. Так, у США, Німеччині, Італії, Японії, Бразилії здійснювалось пільгове оподаткування. В США для виходу з кризи було скасовано оподаткування юридичної форми ризикового капіталу. Враховуючи дослід іноземних країн у сфері активізації інноваційної діяльності, можна виділити деякі з методів покращення інноваційної активності. Це дозволить країнам стати конкурентоспроможними на світовому ринку товарів та послуг.

Зокрема, до цих методів відносяться: - зниження податкової ставки з

податку на прибуток в розмірі, встановленому державою на рівні певної відсоткової ставки в залежності від вартості придбаного інноваційного обладнання чи технології; - зменшення податкової ставки для малих та середніх підприємств, які активно використовують та впроваджують інновації; - пільгове оподаткування підприємств, що займаються інноваційною діяльністю; - пільгове оподаткування прибутку, отриманого в результаті використання патентів, ліценцій, ноу-хау; покращення організаційної структури підприємства, швидка адаптація до змін у зовнішньому середовищі; мотивація працівників, що пропонують певні інноваційні розробки, можливі для використання в подальшій діяльності підприємства; забезпечення можливості самореалізації працівників на підприємстві.

Методологічні та практичні засади активізації інноваційної діяльності промислових підприємств в умовах перехідного періоду потребують детального опрацювання, оскільки зарубіжний досвід у цій сфері не може бути адаптований в Україні без урахування особливостей розвитку вітчизняної економіки.

Сьогодні інновації стають ключовим чинником розвитку для більшості підприємств. Характерною є зростаюча кількість наукових праць, де досліджується інноваційна діяльність. У більшості з них акцент робиться не на ціновому механізмі конкуренції, а на інноваційних процесах, пов'язаних з поліпшенням всього виробничо-господарського потенціалу підприємства. Ось чому вітчизняні вчені намагаються обґрунтувати національні інноваційні пріоритети, знайти дійові механізми залучення й ефективного використання інновацій.

Тому, недостатньо опрацьовані вітчизняними вченими питання економічної оцінки інноваційних процесів, що може призвести до впровадження у виробництво задалегідь неефективних інноваційних проектів.

З метою переходу України на інноваційний тип розвитку економіки, необхідно доцільно провести широкомасштабну структурну перебудову національної економіки. Враховуючи ключове значення машинобудування для технологічного переозброєння всіх галузей виробництва, слід забезпечити нарощування цієї галузі за рахунок підвищення рівня інноваційності відповідних підприємств принаймні удвічі більшими темпами, ніж зростання всього промислового виробництва для того, щоб частка машинобудування в загальній структурі промисловості досягла 35–40%. Збільшення обсягу виробленої продукції на одного працюючого в машинобудуванні має зрости у 2–2,5 рази, випереджаючими темпами мають розвиватись найбільш високотехнологічні та наукомісткі галузі машинобудівного комплексу, а також інструментальне виробництво. Частка виробництв п'ятого і шостого технологічних укладів має зрости до 15–20% (збільшення в 3–4 рази). В Україні має бути створено не менше як 5 млн високо- і середньотехнологічних робочих місць, привабливих для кваліфікованих спеціалістів.

Варто забезпечити виконання ухваленої Кабінетом Міністрів України Державної програми реструктуризації суднобудівного та оборонного

виробництв. При цьому має бути здійснена диверсифікація експорту з поступовим збільшенням у ньому частки продукції поглибленої переробки з відносно високою доданою вартістю – машин, устаткування та механізмів, транспортних засобів, приладів і апаратури.

Орієнтація вітчизняного виробництва на задоволення потреб внутрішнього ринку має зрости до 80–85 %.

Враховуючи значний обсяг внутрішнього ринку (47 млн споживачів), частка легкої промисловості має збільшитись удвічі, харчової – зрости на 25% і вийти на рівень 23% загального обсягу. Внаслідок зростання частки зазначених галузей частка чорної металургії відповідно має зменшитись до 17%, енергетики – до 15% і паливної промисловості – до 8% загального обсягу.

Шляхом оптимізації структури паливно-енергетичного балансу, наближення його до національної ресурсної бази слідувало би утримати частку дефіцитного природного газу в структурі споживання енергоносіїв на рівні 22–23%, збільшити обсяги видобутку вугілля не менше як на 115 млн тонн зі збільшенням частки власного вугілля в паливно-енергетичному балансі до 35%, наростити обсяги нафто- і газовидобутку шляхом інтенсифікації діючих родовищ, здійснювати пошук і освоєння нових перспективних нафтогазодобувних районів, забезпечити освоєння відновлюваних джерел енергії та нових альтернативних джерел постачання ресурсів вуглеводневої сировини – біогаз, метан вугільних родовищ, супутні гази нафтовидобутку та збільшення їх частки в структурі паливно-енергетичного балансу України.

Принципового значення набуває збільшення використання нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії та перехід до енергозберігаючої моделі розвитку економіки. Реалізація Української національної енергетичної стратегії на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Уряду України від 15 березня 2006 року № 145-р, дозволить довести енергомісткість до рівня 0,55–0,6 кг у.п. / дол. США.

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ СТРАТЕГІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Денисенко М. П., д.е.н., професор, професор кафедри бізнес-економіки
Байковець В. О., студент
Київський національний університет технологій та дизайну

Найважливіша проблема будь-якого підприємства (фірми), що працює в сучасних умовах, — це проблема його виживання і забезпечення безупинного розвитку. Ефективне вирішення цієї проблеми полягає у створенні й реалізації конкурентних переваг, що значною мірою можуть бути досягнуті на основі грамотно розробленої й ефективної стратегії розвитку підприємства. Стратегія є об'єктивною засадою для формування відповідей на такі важливі для підприємства питання: в якій галузі або на яких ринках повинне функціонувати підприємство; як розподілити найефективніше обмежені ресурси; як вести конкурентну боротьбу. Однак, незважаючи на те, що дослідженню стратегії